

Изкуствен интелект и стандарти за обучение по социална работа Мария Стойкова

Artificial Intelligence and Standards for Social Work Education Maria Stoykova

Abstract:

The development of artificial intelligence presents both opportunities and challenges across various areas of public life, including the practice and education of social work. A review of the scientific literature on the topic identifies extensive possibilities for the application of training through chatbots, virtual reality, and related technologies. At the same time, questions arise regarding ethics and ethical challenges, as well as the requirements for training standards within the context of the opportunities provided by artificial intelligence.

This paper presents both the results of an analysis of research in the field of the application of artificial intelligence in social work education and data obtained through an empirical study conducted among students. The discussion covers various aspects of the educational process, with the identified themes focusing on two main points of reference: the establishment of ethical principles, the observance of which enables the effective use of these technologies in expanding opportunities; and empowerment through education, alongside the setting of clear boundaries for their use.

Keywords: artificial intelligence, social work, training standards

For contacts: Chief Assist. Prof. Maria Stoykova, South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad, e-mail: m_stoikova@swu.bg

ВЪВЕДЕНИЕ

Въвеждането и използването на изкуствен интелект (ИИ) в образованието е процес, следващ социалното и технологично развитие на обществото, за да се създаде среда, която насърчава повишаването на ефективността на образователната система [1]. Възможностите на големите езикови модели да имитират човешки интелект се увеличават което поставя неотложността едновременно критично да се разглеждат тенденциите в развитието и съпътстващите рискове [2][3] и утвърждават стандарти за прилагане в процеса на обучение и научни изследвания [4][5]. В областта на социална работа въвеждането на ИИ е неотложен, но същевременно неравномерен и свързан със съпротиви и предизвикателства процес [6][7], в който се преплитат предимства и рискове [6][7][8][9][10].

Същността на социалната работа, изразяваща се във взаимодействие с „хора и структури с цел преодоляване на житейските предизвикателства и повишаване на благосъстоянието” на основата на принципите на социална справедливост, правата на човека, колективната отговорност и зачитане на многообразието [11], предопределя и сложността при включването на ИИ като иновация и стандарт в процеса на обучение [7].

ИЗЛОЖЕНИЕ

Цел и методи на проучването

Представените вече предизвикателства обуславят целта на изследването да проучи и предостави данни за въздействието на ИИ върху обучението по социална работа и свързаните с това предизвикателства, пред които то е изправено. Приложени са качествени и количествени методи, включващи анализ на

литература по темата (публикувана в EBSCOHost и Scopus) и количествено проучване сред студенти по социална работа чрез въпросник (78 студента по социална работа от 1-ви до 4-ти курс чрез Гугъл формуляр). Поставените въпроси проучват областите: честота и сфера на използване, възприемане и разбиране на ИИ, рискове, бъдещо развитие в обучението и практиката. В настоящия доклад се представят част от получените резултати. Приложена е четири степенна Ликертова скала (0 – „определено не“, 1 – „по-скоро не“, 2 – „по-скоро да“, 3 – „определено да“). Данните са обработени със статистически пакет SPSS 16.0.0.247. Надеждността на въпросника е определена чрез коефициент на Кронбах ($\alpha=,945$).

Резултати

Анализът на литературата идентифицира едновременно неизбежност от приложението на инструментите на ИИ както в обучението, така и в научните изследвания и практиката на социалната работа и задължителна необходимост от висок фокус върху превенция и контрол на рисковете. Резултати от проведени проучвания в областта на въвеждането на изкуствен интелект в образованието по социална работа посочват:

- индивидуална, а не социална мотивираност на въвеждането на отделни инструменти на ИИ в образованието и обучителния процес, обуславящи неравномерност, което е повлияно от личната мотивация на преподавателя, неговите възраст и увереност [7];
- положителните резултати от прилагането на ИИ включват подобряване на обратната връзка, осигуряване на персонализирано обучение, подкрепа на изследванията и подобряване на административната ефективност [7], подпомагане процеса на управление на случай и терапевтично взаимодействие [9];
- положително влияние на генерираните чрез ИИ симулации и работа по случай върху възможността за трениране на умения за консултиране в безопасна среда [12];
- наличие на пропорционалност между степента на приложение в обучението и научните изследвания [7];
- създаване на заплахата към способността за преценка и занижаване на критичното мислене, което е съществено за социалната работа, фокусирана върху индивидуалния подход [5][7];
- опасност от нарушаване на етичните правила [13], академичната етика, и компрометиране на конфиденциалността [2][14][13], интелектуалната собственост и човешките права [10];
- риск от проява на дискриминация [9], пристрастия и генериране на неточна и стигматизирана информация [14];
- необходимост от фокусиране върху полезността, а не само върху прилагането [7][15].

Ролята на ИИ е да подпомага процеса на обучение без да замества човешкото мислене и способността за критичен анализ, при което обучението в безопасно, етично, отговорно и ефективно прилагане се оформя като фундаментален въпрос [5][9][16]. В този аспект Dalziel, Schaffer, & Martin (2024) подчертават необходимостта социалната работа активно да оформя влиянието на ИИ в

областта чрез анализ и предприемане на целенасочени действия [12]. Очертава се необходимост от критичен анализ и използване на данни от качествени изследвания, които обосноват ефективното му прилагане [6][14], както и развитие на дигитална грамотност на обучаващите и обучаваните [6].

Неотменен и текущ е проблемът за трансформиране на учебните програми по начин, който да отговаря на съвременните изисквания на дигитализация, явяващо се основно предизвикателство пред прогнозиране на знанията и уменията, които е необходимо да се преподават [6]. Същевременно, с очертаните тенденции, перспективи и рискове, предприеманите трансформации е необходимо да отговарят на Международните стандарти за обучение по социална работа включващи: (1) отразяване на ценностите и етичните принципи на социалната работа; (2) насочване към развитие на професията и овластяване на общности; (3) използване на методи, основани на доказателства за ефективности и насърчаващи достойнството и уважението; (4) достъп до международни библиотеки, електронни списания и бази данни; (5) прилагане на национални, регионални и/или международни етични кодекси за социална работа и тяхната приложимост към специфични за контекста реалности [17].

Данните от проведеното проучване след студенти потвърждават основните изводи от анализа на литературата като идентифицират конкретни измерения и специфика на протичащите процеси.

Относно степента на познаване възможностите на генеративния ИИ, 7,7% от участниците са убедени в добрите си познания, 38,5% смятат, че по-скоро ги познават, 51,3% - по-скоро не ги познават и 2,6% смятат, че определено не ги познават. По отношение на честота на използване на ИИ в обучението по социална работа декларираното използване е: много често (2,6%), много рядко (46,2%) и само в определени случаи (43,6%), което е в значително по-ниска степен от представеното приложение в ежедневието. Въпреки това стойностите в отделните вероятни сфери за приложение (Таблица 1) са по-високи, което разкрива по-широки възможности, в които участниците практикуват. С най-висока стойност е използването на ИИ за намиране на информация и с най-ниска е симулирането на реална работа с клиент. Повечето средни стойности са под средната в диапазона от 0 до 3.

Таблица 1. Области на приложение на ИИ в обучението по социална работа

В процеса на обучение, Вие използвате изкуствения интелект за да:	Mean	Std. Deviation
откривате информация, която Ви е необходима	1,641	,868
се запознаете с нови теоретични подходи	1,205	,858
усвоите по-лесно определен материал по дисциплината	1,513	,990
се запознаете с нови практически подходи на работа	1,205	,888
тренирате уменията си за комуникация	1,026	,953
симулирате реална работа с клиент	,923	,864
тренирате умения за работа по случай	1,026	,868
пишете текстове в по-академичен стил	1,282	,992
спестите време при подготовка по възложена задача	1,308	,827
създавате презентации	1,051	,938

сздават изображения	1,308	,998
---------------------	-------	------

По отношение на оценената от участниците нужда от ИИ в образованието по социална работа се наблюдава възприемане както на възможности, така и на рискове при внедряване, като получените средни по приложените показатели са над възможната средна стойност в диапазона от 0 до 3. Резултатите са представени в Таблица 2.

Таблица 2. Възможности и рискове при включване на ИИ в обучението по социална работа

Според Вас, прилагането на изкуствен интелект в образованието по социална работа:	Mean	Std. Deviation
е необходимо	1,641	,953
крие рискове за качеството на обучение	1,949	,820
ще допринесе за подобряване качеството на обучение	1,513	,879
нужда се от допълнителна регулация	2,128	,691
зависи от уменията на преподавателя	1,744	1,062
е системно и се прилага в необходимата степен	1,513	,818

Въпросът за идентифициране на отделните рискове е от отворен тип и предполага свободен отговор. Участниците определят възможни негативни ефекти свързани с неточна информация, недостатъчна свобода на изява на собствени идеи, загуба на креативност и лични усилия в посока мислене, загуба на критично мислене, ниска ефективност от обучението, риск за поверителността, пристрастяване, зависимост и загуба на лични умения, етични предизвикателства.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Без да предявява претенции за изчерпателност на литературния анализ и представителност на проведеното емпирично проучване, резултатите очертават обща картина на въздействието на ИИ върху процеса на обучение по социална работа. Като необратима тенденция, технологичното развитие и ИИ ще бъдат част от настоящето и бъдещето на обучението и практиката, обхващайки всеки аспект от човешкото ежедневие. Данните от проведени предишни изследвания и критичния анализ на участниците (студенти по социална работа) включени в проучването потвърждават необходимостта от задълбочаване на дискусиите и работата по развитие на механизми за целесъобразно, контролирано, конструктивно и ефективно използване на ИИ в процеса на обучение, което е насочено към постигане на оптимална полза за индивидите и общностите.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Stewart, M.P., Park, S.H., Sanders, M.K., et al. (2025). Implementation of an AI activity to teach interprofessional roles and responsibilities. *J Am Coll Clin Pharm.* 8(8), 816-822. doi:10.1002/jac5.70086

[2] Cotton, D. R. E., Cotton, P. A., & Shipway, J. R. (2023). Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*, 61(2), 228–239.

[3] Bearman, M., & Ajjawi, R. (2023). Learning to work with the black box: Pedagogy for a world with artificial intelligence. *British Journal of Educational Technology*, 54(5), 1160–1173.

[4] Hosseini Tabaghdehi SA, Ayaz Ö (2025;), "AI ethics in action: a circular model for transparency, accountability and inclusivity". *Journal of Managerial Psychology*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/JMP-03-2024-0177>

[5] Spilbergs, A., Dzērve, B., Ozoliņa, S., Innuse-Breidaka, G., Mavrenko, T., Čable, L., Vincēviča, A., Sloka, B., Tora, G., & Liepiņa, K. (2025). Developing Policy Guidelines for Generative AI Use in Higher Education: Evidence from the Baltic Sea Region. *Highlights of Sustainability*, 4(4), 285–298.

[6] Hodgson, D., Goldingay, S., Boddy, J., Nipperess, S., & Watts, L. (2022). Problematizing artificial intelligence in social work education: Challenges, issues and possibilities. *British Journal of Social Work*, 52(4), 1878–1895.

[7] Ray, K., Shklarski, L., & Jacob, S. (2026). From resistance to integration: AI in social work education. *Social Work Education*,

[8] Dali, K., Caidi, N. (2023). Social work education for the digital age: insight from information science. *Social Work Education*, 42 (5), 663-693

[9] Rodriguez, M. Y., Goldking, L., Victor, B. G., Hiltz, B., & Peron, B. E. (2024). Introducing Generative Artificial Intelligence Into the MSW Curriculum: A Proposal for the 2029 Educational Policy and Accreditation Standards. *Journal of Social Work Education*, 60 (2), 174-182.

[10] Ricciardelli, L., McGarity, S., Berry, J. (2026). Social work and social media: a national replication study of use, attitudes, and knowledge among US Students. *Social Work Education*, 45 (1), 10-33

[11] IFSW&IASSW (2014) Global Definition of Social Work. Достъп на 09.05.2026 г. от <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>

[12] Dalziel, M. V., Schaffer, K., & Martin, N. (2024). Navigating AI in social work and beyond: A multidisciplinary review. *ArXiv Preprint ArXiv: 2411.07245*.

[13] Reamer, F. G. (2023). Artificial intelligence in social work: Emerging ethical issues. *The International Journal of Social Work Values and Ethics*, 20(2), 52–71.

[14] Patton, D. U., Landau, A. Y., & Mathiyazhagan, S. (2023). ChatGPT for social work science: Ethical challenges and opportunities. *Journal of the Society for Social Work and Research*, 14(3), 553–562. <https://doi.org/10.1086/726042>

[15] Ward, A., & Manderscheid, R. (2024). Social Work Confronts Technology. *National Association of Social Workers*, 69-71.

[16] Stone, C. (2023). Artificial intelligence in social work practice education: Generative AI for learning. *The Journal of Practice Teaching and Learning*, 20(3), 74–97.

[17] IASSW (2020). Global standards for Social Work Education & Training. Достъп на 09.05.2026 г. от https://www.iassw-aiets.org/wp-content/uploads/2020/11/IASSW-Global_Standards_Final.pdf